

Seletuskiri EMSLi põhimõtetele uute liikmete vastuvõtmisel

Aastate jooksul on EMSL välja töötanud laia kandepinnaga liikmeskonna ja liikmete kaasamise põhimõtted¹. Viimane ütleb, et EMSL ei ole liikmete heaks, vaid avalikes huvides tegutsev organisatsioon. EMSLiga liitutakse, sest ühendused usuvad samadesse eesmärkidesse, avaldavad oma liitumisega toetust EMSLi missioonile, visioonile ja tegevusele ning soovivad nende eesmärkide nimel meiega koos töötada.

EMSL on legitiimne nii organisatsioonina kui kodanikuühiskonna teemas. See legitiimsus tuleb suutlikkusest mobiliseerida kodanikeühendusi ja teemast huvitatuid ka väljaspool liikmeskonda, töötajate ja nõukogu kompetentsusest kodanikuühiskonna teemal, saavutustest, aususest, avatusest, vastutustundlikust käitumisest, lubaduste täitmisest ning oskusest oma sihtrühmadega töötada – neid informeerida, nendega konsulteerida ja neid kaasata. EMSL on kodanikuühiskonna teemat vedav ja kujundav võrgustik.

Liikmeskonna kasvatamine ei ole EMSLi jaoks eesmärk omaette, rõhku pannakse liikmete kvaliteedile, mitte hulgale, ning tööle liikmetega. EMSL on avatud liituda soovijatele, aga ükski organisatsioon ei ole kohustatud EMSLiga liikmeks astuma ning EMSL omakorda ei ole kohustatud ühtegi organisatsiooni vastu võtma. Liitumisega ei kaasne organisatsioonile märkimisväärseid hüvesid, mida tal ei oleks võimalik saavutada mitte-liikmena: EMSLi peamiste tegevuste tulemused kodanikuühiskonna-alaste väärtuste levitamisel, kodanikuühenduste tegevuskeskkonna kujundamisel ning kodanikuühenduste ja nende partnerite oskuste tugevdamisel on kättesaadavad nii liikmetele kui ka kõigile teistele. EMSLi korraldatavad üritused on avatud kõigile soovijatele, kõigil on võimalik saada EMSLi levitatavat infot ja kaasa rääkida EMSLi seisukohtade kujundamises. Organisatsioonid, kes seda teevad, moodustavad EMSLi võrgustiku, mille suurus on 2010. aasta kevade seisuga umbes 4000 organisatsiooni (liikmeskond samal ajal 110 organisatsiooni)².

Liikmete vastuvõtmise, lahkumise ja väljaarvamise protseduur on kirjeldatud EMSLi põhikirjas³, varasemalt on EMSLi nõukogu seadnud liikmetele järgmised tingimused: ta peab olema Eestis registreeritud mittetulundusühing või sihtasutus, olema tegutsenud juriidilise isikuna vähemalt kuus kuud, põhikirjaliselt tegutsema avalikes huvides ja tema likvideerimisel peab minema vara samu eesmärke järgivale mittetulundusühendusele.

¹ <http://www.ngo.ee/20521>

² Võrreldes mitte-liikmetega on EMSLi liikmetel hääleõigus EMSLi üldkoosolekul, võimalus esitada kandidaate EMSLi nõukogusse, võimalus osaleda soodushinnaga mõnedel EMSLi korraldatavatel tasulistel üritustel, võimalus levitada oma infot EMSLi infokanalites (teiste infot levitab EMSL juhul, kui leiab selle olevat piisavalt olulise oma võrgustiku liikmetele). <http://www.ngo.ee/403>

³ LIIKMELISUS

4. EMSLi liikmeks vastuvõtmist võib taotleda iga Eestis registreeritud ja avalikes huvides tegutsev mittetulundusühing või sihtasutus.

5. Nõukogu võib kehtestada väljaspool EMSLi liikmeskonda eri (nt toetaja- või auliikme) staatusi, kellele ei rakendu seadusest ja põhikirjast tulenevad EMSLi liikmete õigused ja kohustused.

6. EMSLi liikmeks astumiseks esitatakse EMSLi juhatusele ettenähtud vormil avaldus ja muud nõutavad dokumendid. Liikmeks vastuvõtmise otsustab EMSL nõukogu kuu aja jooksul või nõukogu otsusega mitterõõustumisel järgmine üldkoosolek.

7. Kõik liikme õigused ja kohustused tekivad pärast sisseastumis- ja jooksva aasta liikmemaksu tasumist. Liikmete ja maksude arvestust peab juhatus.

8. EMSList väljaastumiseks esitab liige juhatusele avalduse, mis rahuldatakse kuu aja jooksul, kui liige on tasunud oma võlad EMSLi ees, sh jooksva aasta liikmemaksu.

9. Liikme võib EMSList välja arvata nõukogu 2/3 poolthääle enamusega seaduses sätestatud korras ja alustel, kui liige ei järgi kodanikeühenduste eetikakoodeksit või ei tasu liikmemaksu.

10. Juhatus teatab väljaarvamise ettepanekut arutava nõukogu koosoleku toimumisest väljaarvatavale liikmele vähemalt kaks nädalat ette. Väljaarvataval liikmel on õigus esitada oma selgitused ja nõuda küsimuse arutamist üldkoosolekul vastavalt seadusele.

11. EMSLi liikmete õigused ja kohustused tulenevad seadusest, põhikirjast ja üldkoosoleku otsustest. <http://www.ngo.ee/81>

Liitumiseks täidab organisatsioon liikmeavalduse, kus näitab, et ta vastab EMSLi liikmetele kehtestatud tingimustele ning annab informatsiooni nii oma organisatsiooni kontaktide, juhtimise, liikmeskonna, töötajate ja vabatahtlike, eesmärkide, tegevuse ja selle tulemuste ja rahastamise kohta, samuti ootustest ja eelistustest EMSLiga koos töötamiseks⁴. Lisaks kohtub EMSL liikmekandidaatidega, enne kui nõukogu nende avalduse kohta otsuse teeb, et vastastikku paremini tuttavaks saada ning ootused ja võimalused läbi rääkida.

Oma koosolekul 14. augustil 2009⁵ leidis EMSLi nõukogu, et vajame kaasajastatud ja põhjalikumalt lahti kirjutatud põhimõtteid, millest liikmete leidmisel, vastuvõtmisel ja liikmetega töötamisel lähtuda. Osalt tingis seda vajadus viia kirja pandud põhimõtted kooskõlla aastate jooksul välja kujunenud praktikaga (nt. tingimuste kohaselt võiks EMSLi liikmeks astuda iga avalikes huvides tegutsev MTÜ või SA, aga tegelikkuses näeb EMSL ennast kodanikeühenduste, mitte kõigi mittetulundusühenduste liiduna) ja suurenenud teadlikkusega teemadest nagu ühenduste vastutavus ja läbipaistvus, mõju, avalik huvi jt. Teisalt on see oluline, tagamaks järjepidevust nende põhimõtete rakendamisel ka inimeste vahetumisel EMSLis.

Selle tulemusena koostas EMSLi nõukogu täpsemad liikmete vastuvõtmise põhimõtted, mis esitati üldkoosolekule kinnitamiseks 21. mail 2010⁶, ning käesoleva seletuskirja, millest nõukogu saab lähtuda, kui tekib küsitavusi tingimuste tõlgendamisel või ses osas, kas liikmekandidaat vastab tingimustele.

Tahab töötada koos EMSLiga Eesti kodanikuühiskonna ja kodanikuühenduste tegevuskeskkonna tugevdamise nimel

- EMSLi liikme tulevikuplaanides on kirjas, millised on ta plaanid ja soovid seoses oma valdkonna arendamisega (vastutustundlik eestkoste).
- EMSLi liige, nähes seadustes ja teistes õigusaktides ning nende rakendamises ebapädevust ja ebaõiglust või võimalusi neid parendada, teeb tööd nende muutmiseks. Liikmeankeedis kirjeldab kandidaat, kelle tegevuse vormiks on eestkoste, oma saavutusi selles.

On kodanikualgatuslik ja sõltumatu, see tähendab, ei ole avaliku sektori valitseva mõju all

- EMSLi liige on kodanikualgatuslik (palume vajadusel lisada asutajate nimed) või siis ei ole avaliku sektori valitseva mõju all (vähemalt teoreetiliselt on võimalus, et avalik sektor asutab, aga hiljem ei kontrolli; avaliku sektori valitseva mõju on raamatupidamisseaduses defineeritud kui olukord, kus avaliku sektori organisatsiooni(de)l on ühenduses suurem kui 50% hääleõigus otsuste tegemisel ja/või õigus nimetada või tagasi kutsuda enamikku tegevjuhtkonna või juhtorgani liikmetest).
- EMSLi liige on oma eesmärgiseadmistes, otsustes ja tegevuses sõltumatu ning hoidub sattumast mõne erakonna, avaliku institutsiooni või äriühingu kontrolli alla, millega ta kaotab oma sõltumatuse ja avalikes huvides tegutsemise võime. Riigi- või kohaliku omavalitsuse esindajatel ei ole EMSLi liikmesorganisatsioonis suuremat kui 50% hääleõigust otsuste tegemisel ja/või õigust nimetada või tagasi kutsuda enamikku tegevjuhtkonna või kõrgema juhtorgani liikmetest. Selle hindamiseks vaatab EMSLi nõukogu liikmekandidaadi põhikirja ja juhtorgani koosseisu, vajadusel palub selle kohta liikmekandidaadilt lisainfot.
- EMSLi liige ja seal tegutsevad isikud hoiduvad sattumast huvide konflikti. Huvide konflikti ilmnemisel võtab ühendus tarvitusele vajalikud abinõud selle lõpetamiseks. Soovitame kandidaadil esitada lisaks põhikirjale eneseregulatsiooni näitavaid materjale.

Tegutseb avalikes huvides, see tähendab, et tema tegevusest on eelkõige kasu ühiskonnale ning ka inimestele, kes ei kuulu tema liikmeskonda.

- EMSLi liikme missiooni ja tegevuse keskmeks on ühishüved ehk sellised hüved, mida ei kasutata eratarbimiseks, vaid mis on kõigile kättesaadavad, nagu loodus, turvalisus, kultuur jne.
- EMSLi liikme missioon ja tegevus võivad olla kitsamalt piiritletud grupi heaks, kui see rühm on ebasoodsas olukorras võrreldes muu ühiskonnaga ja selle grupi toetamine suurendab ühiskondlikku õiglust.

⁴ <http://www.ngo.ee/9580>

⁵ http://www.ngo.ee/7257?tv_sel=30862

⁶ <http://www.ngo.ee/402>

- EMSLi liikme sihtgrupp on laiem avalikkus ja/või EMSLi liige ise pakub avalikkusele teenuseid. Soovitav on näidata, mida sihtgrupp EMSLi liikme tegevusest ja teenuste vajalikkusest ning kvaliteedist arvab (allapoole suunatud vastutavus).
- EMSLi liikme varade jaotamine peale lõpetamist ja muud rahalised kasutused on piiratud (nt. palgatase, hinnatase jne) vastavalt tulumaksuseaduse paragrahv 11 avaliku huvi tingimusele.
- Kuigi EMSLi liige peab tegutsema avalikes huvides, ei pea ta kuuluma valitsuse kinnitatavasse tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirja, millesse pääsemise üheks tingimuseks on tegutsemine avalikes huvides (osadel sotsiaalsetel ettevõtetel on sinna maksuameti praeguste tõlgenduste tõttu raske pääseda ja osad organisatsioonid lihtsalt ei pea seda vajalikuks; seega otsustamine, kas organisatsioon meie hinnangul tegutseb avalikes huvides või ei, on nõukogu pädevuses).

Järgib kodanikuühenduste eetikakoodeksit ja on hea mainega

- EMSLi liige kinnitab liikmeavaldusega, et järgib kodanikeühenduste eetikakoodeksit.
- Saavutamaks selles kindlust, on pärast nõukogu heakskiitvat otsust kõigil EMSLi olemasolevatel liikmetel võimalus kuu aja jooksul avaldada vastulauseid, kui liituja nende meelest sellele tingimusele ei vasta.

Tegutseb avatult ja läbipaistvalt, see tähendab, on avalikustanud oma kodulehel organisatsiooni missiooni ja eesmärgid, aastaaruanded, põhikirja ja juhtorgani koosseisu.

- EMSLi liikmel on selge ja arusaadav missioon ning tema tegevus on missiooni, eesmärkide ja põhikirjaga kooskõlas. Soovitame kandidaadil esitada lisaks põhikirjale eneseregulatsiooni näitavaid materjale ja strateegia või tegevuskava.
- EMSLi liige hoiab oma juhtivkogud ja töötajad vastutavana ning reageerib nende väärtegadele, kui neid esineb. EMSLi nõukogu ei pruugi omada infot sellistest väärtegudest, seetõttu on pärast nõukogu heakskiitvat otsust kõigil EMSLi olemasolevatel liikmetel võimalus kuu aja jooksul avaldada vastulauseid, kui liituja nende meelest sellele tingimusele ei vasta.
- EMSLi liikmel on valitsev organ ja juhtivorgan teineteisest lahus. Valitsev organ (nõukogu, juhatus) valitakse ausalt, põhimõtetele toetuvalt, ta vastutab ühenduse missiooni ja selle täitmise eest. Vajadusel küsib EMSL selle kohta liikmekandidaadilt lisamaterjale.
- EMSLi liige, saades vahendid oma tegevuseks toetajatelt ja annetajatelt, kasutab saadud vahendeid otstarbekalt ja sihipäraselt. Seda hindab EMSL liikmekandidaadi aastaaruande põhjal.
- EMSLi liige on oma eesmärgi, inimeste, liikmete (v.a. kui see on kahjustab privaatsust), rahastamise, tegevuste ja plaanide suhtes avatud, selge ja arusaadav. Seda hindab EMSLi nõukogu liikmeavalduse ja selles esitatud lisamaterjalide (nt. aastaaruanne) põhjal.
- EMSLi liige annab oma tegevusest aru ning vastutab asutajate, liikmete, toetajate, annetajate ja avalikkuse ees. Liikmeankeedis vastab kandidaat küsimusele, kuidas ta seda teeb. Samuti on EMSLi liikmeks saamise tingimus missiooni ja eesmärkide, aastaaruannete, põhikirja ja juhtorgani koosseisu avaldamine kodulehel.
- EMSLi liikmel on avatud liikmes- või toetajaskond.

On tegutsenud vähemalt ühe majandusaasta ning suudab välja tuua oma tegevuse tulemusi ja mõju

Ei ole erakond ega selle sidusorganisatsioon

Kes ei saa liikmeteks:

- Ainult oma liikmete huvides tegutsevad organisatsioonid.
- Valitsusasutused ja nende poolt asutatud mittetulundusühendused. Selleks vaatame organisatsiooni asutajate nimekirja.
- Erakonnad ja nende sidusorganisatsioonid.
- Organisatsioonid, kes on oma tegevuse kasutanud vägivalda, valetanud, propageerinud vaenu ja vihkamist ega ole võtnud seejärel ette olulisi samme enese muutmiseks. Saavutamaks selles küsimuses paremat informeeritust, on pärast nõukogu heakskiitvat otsust kõigil EMSLi olemasolevatel liikmetel võimalus kuu aja jooksul avaldada vastulauseid, kui liituja nende meelest sellele tingimusele ei vasta.
- Kelle vastu on põhjendatult teised EMSLi liikmed. Pärast nõukogu heakskiitvat otsust kõigil EMSLi olemasolevatel liikmetel võimalus kuu aja jooksul avaldada vastulauseid, kui liituja nende meelest sellele tingimusele ei vasta.
- Ühe-inimese organisatsioonid.
- Organisatsioonid, kes ei ole valmis maksma EMSLi liikmemaksu.